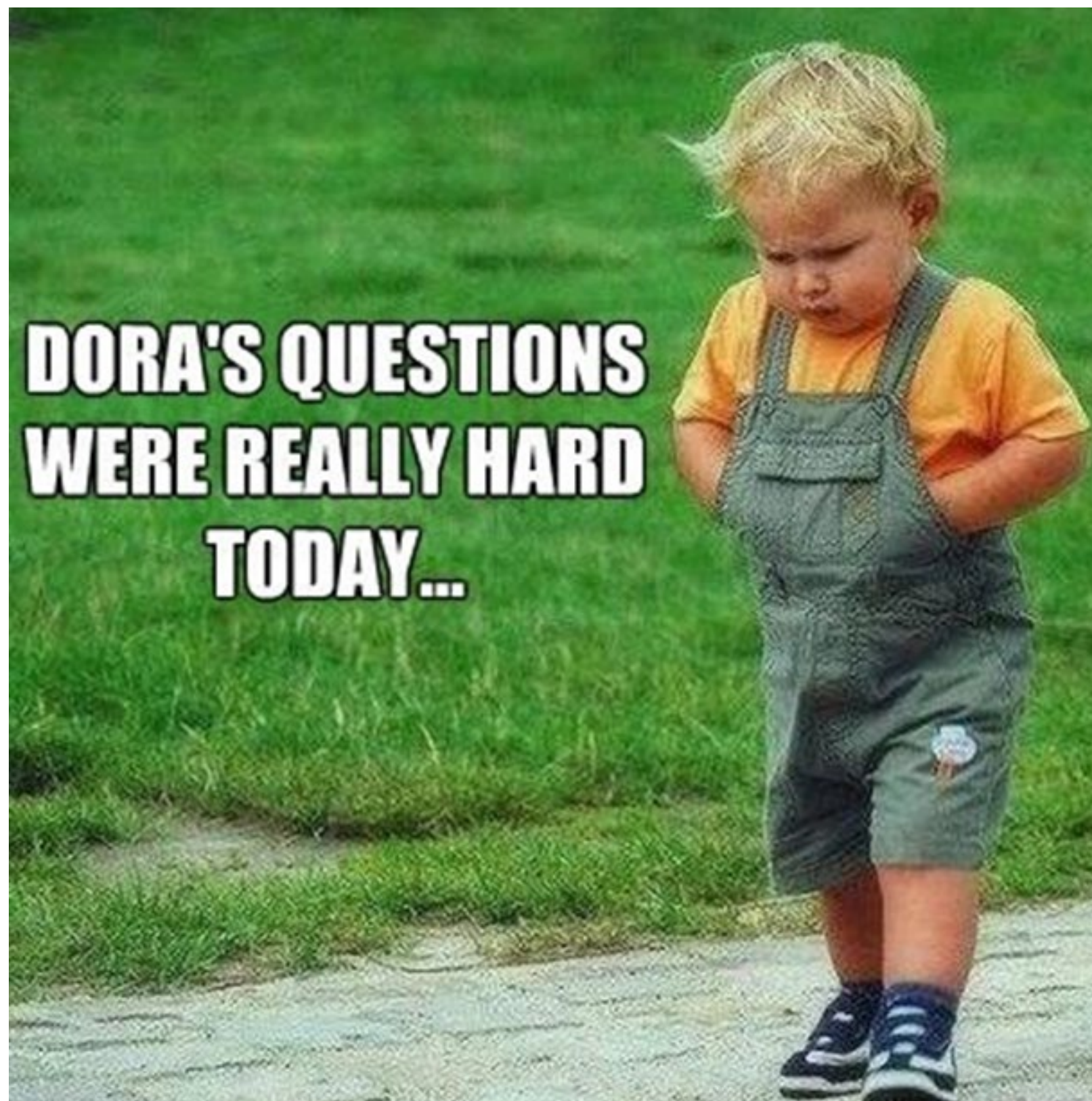

Lezen en schrijven rond betekenisvolle (vak)contexten

Erna van Koeven
(bh.van.koeven@windesheim.nl)
(geletterdheidenschoolsucces.blogspot.com)

Op zoek naar rijke contexten voor alle leerlingen

De aanbodmythe (Didau, 2015)

Kerdoelen

Referentieniveaus

Tussendoelen

Leerlijnen

Methodes

Toetsen

Leerprocessen en ontwikkelingsprocessen?

Leerprocessen

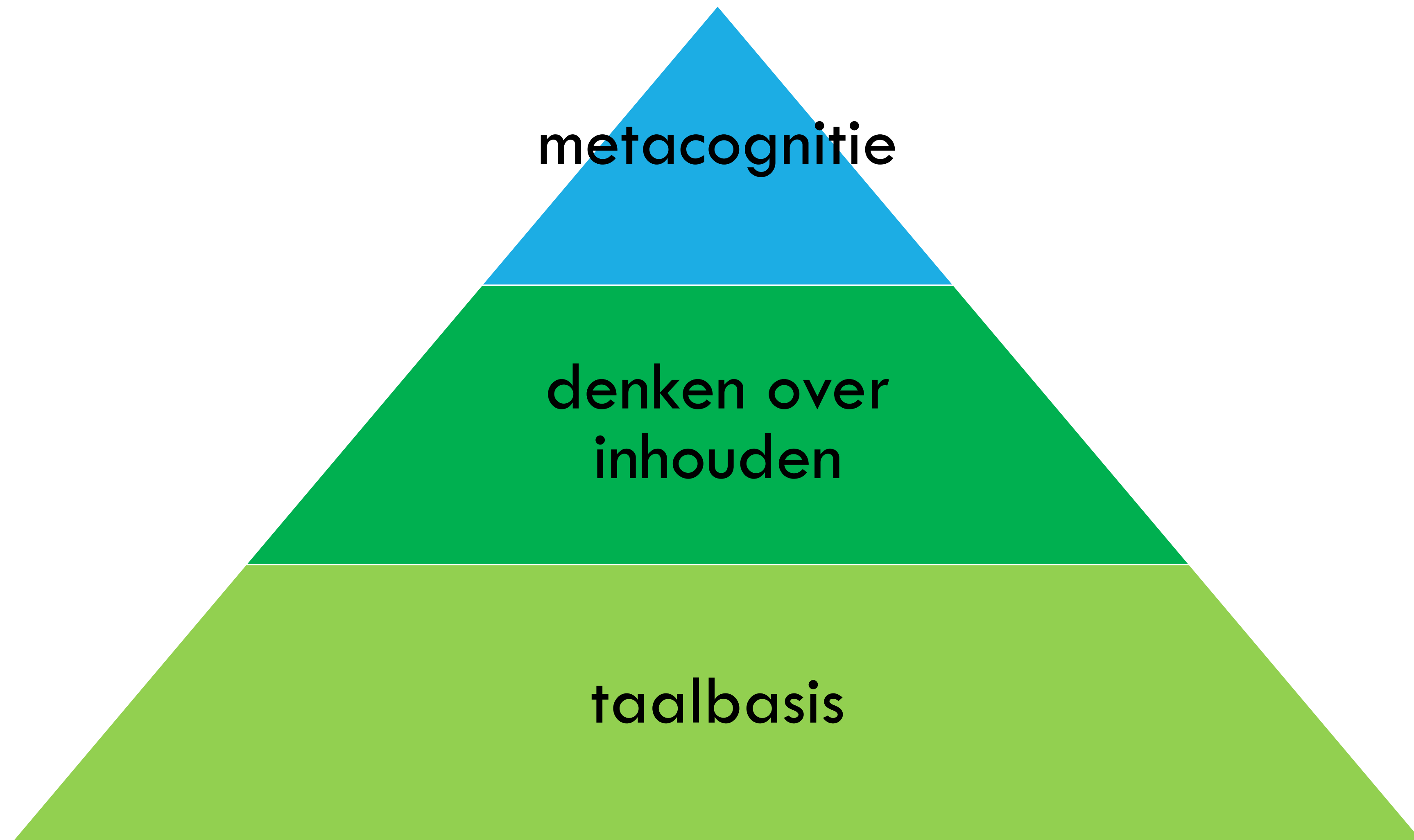
- decoderen (aanvankelijk lezen)
- werkwoordsspelling en grammatica

Ontwikkelingsprocessen

- vloeiend lezen
- lees- en luisterbegrip
- schrijven van teksten
- woordenschat
- spreken en gesprekken voeren

KANSENONGELIJKHEID?

RIJKE CONTEXTEN?

Thematisch werken in de praktijk

Kortdurende thema's

Eendimensionale thema's

Zelf informatie zoeken op internet/skimmend lezen

Productgericht en niet procesgericht schrijven

Rijke contexten

De context duurt lang (minimaal 6 weken)

De context is meerdimensionaal

Bij de context worden rijke teksten/boeken gekozen

Rond de context wordt door alle leerlingen diepgaand gelezen

Denken over rijke contexten/teksten

Rond de context is sprake van procesgericht schrijven

Stort niet in (over rijke verbindingen)
(Natuniek)

Altijd onderweg, Op leven en dood,
Bijzondere bewoners (Blink Wereld)

Groeien (in plaats van lente)
(Kleuters)

**WANNEER IS EEN
CONTEXT RIJK?**

RIJKE TEKSTEN

Jeugdboeken

Rijke informatieve teksten

Grootste 'kerstboom' van Nederland wordt weer opgezet

Do 21 november, 14:33

Het is over een maand Kerst. En dat betekent dat in de stad IJsselstein de grootste 'kerstboom' van Nederland weer wordt opgezet: de Gerbrandstoloren.

Hoogtevrees

Dat is geen echte boom, maar een toren. Monteurs hangen er kabels met lampjes aan om de toren zo veel mogelijk op een kerstboom te laten lijken. Daarvoor moeten ze geen hoogtevrees hebben. Ze hangen namelijk op 300 meter hoogte!

De monteurs moeten op 7 december klaar zijn. Dan gaat de toren aan en dat ziet er zo uit:

De 'kerstboom' van IJsselstein, de Gerbrandstoloren

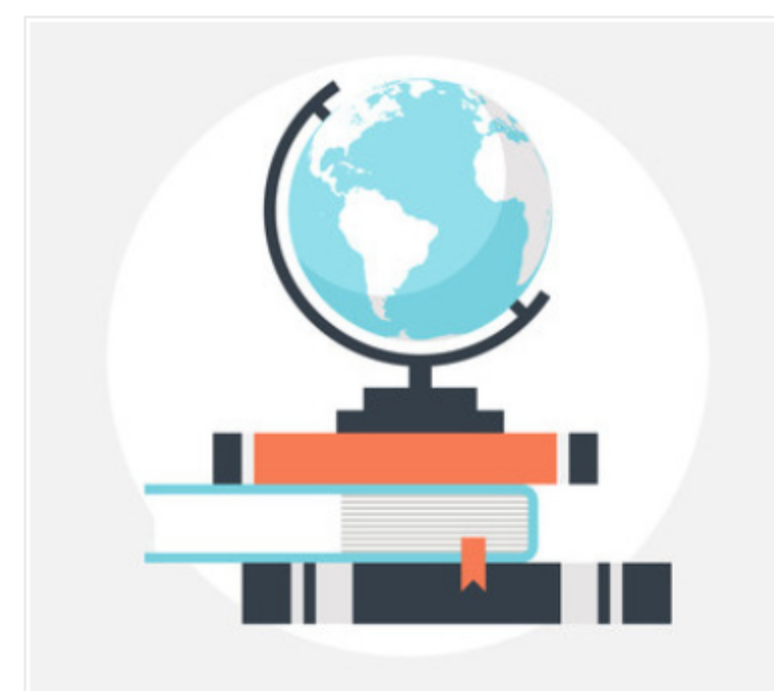
LEESBEVORDERING IN DE KLAS

[ARTIKELN](#)[AGENDA](#)[PRODUCTEN](#)[TIPLIJSTEN](#)[SOCIAAL-EMOTIONEEL ▾](#)[WERELDORIËNTATIE ▾](#)[PROJECTEN ▾](#)[BOEKSOORTEN ▾](#)[GENRES ▾](#)

BOEKRECENSIES EN LESTIPS VOOR DE BOVENBOUW

Browse: [Home](#) » Kinderboeken voor wereldoriëntatie

KINDERBOEKEN VOOR WERELDORIËNTATIE

Kinderboeken gebruiken tijdens wereldoriëntatie is natuurlijk een geweldige manier van leesbevordering. Je slaat twee vliegen in één klap: je behandelt de lesstof én je besteedt tijd aan kinderboeken lezen!

Ik heb mijn best gedaan om voor zoveel mogelijk onderwerpen van wereldoriëntatie een

VOLG LEESBEVORDERING IN DE KLAS!

ZOEK EEN BOEK

Je kunt via het zoekvenster zoeken op
titel, auteur, illustrator of onderwerp!

WORKSHOPS & TRAININGEN

Zet lezen op de agenda! Inspirerende
workshops en presentaties voor je
team of in de klas! [Hier inhuren](#)

RECENTE BOEKRECENSIES

- Pirouette in Paramaribo

RIJKE TEKSTEN

Kenmerken van rijke teksten

1. De schrijver wil met de tekst werkelijk iets communiceren en zet daar de volle rijkdom van zijn taalmogelijkheden voor in.

2. Er is sprake van een elementaire verhaalstructuur (zie [Newkirk, 2012](#))

De tekst bevat langere zinnen met verbindingswoorden

3. De zinslengte is gevarieerd

4. De tekst bevat een gevarieerde woordenschat met voldoende laagfrequente woorden

5. Er worden (causale) verbanden gelegd tussen tekstgedeelten en de teksten zijn niet opsommend

6. Het gaat om een doorlopende tekst en niet om losse fragmenten

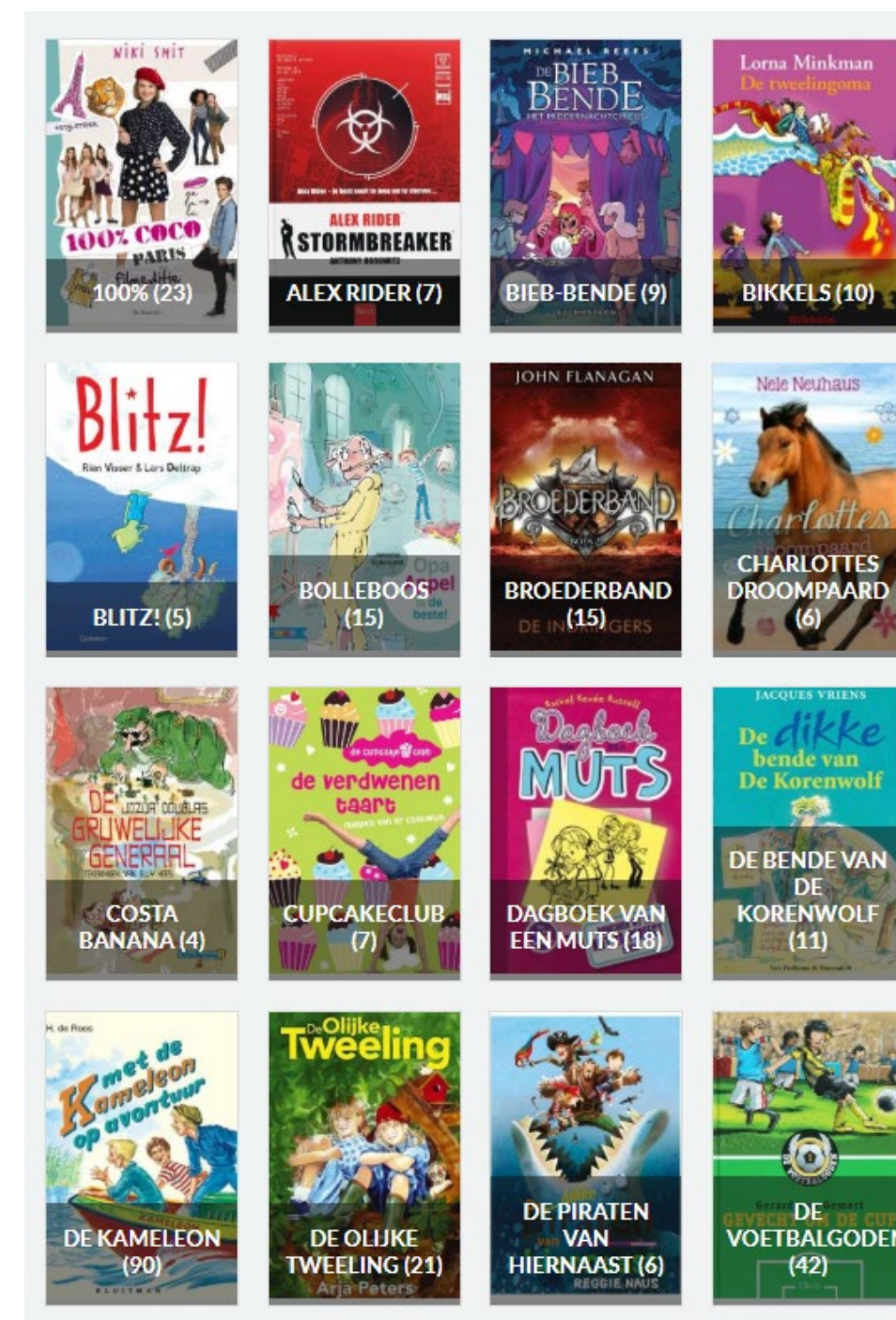
7. Eventuele illustraties ondersteunen het begrip van de tekst.

SCAFFOLDING

Serieboeken

Luisterboeken

Tekstsets

TEKSTDEKKING EN CONCEPTEN

Meer dan 5 nieuwe woorden per 100 woorden = ongeschikte tekst

➡ 95% tekstdekking = woordenschat van minimaal 5000 woorden voor het probleemloos lezen van authentieke alledaagse teksten

(Appel en Vermeer 2004; Bossers 1996).

➡ 60% van de belangrijkste concepten uit een onderwerpsgebied moet worden begrepen om teksten te kunnen begrijpen die over dat thema gaan. Dat kunnen ook concepten zijn die niet direct in de tekst te vinden zijn, maar die je wel moet kennen om de tekst te kunnen begrijpen. (O'Reilly, Wang & Sabatini, 2019)

Voorbeelden

- Anders kijken naar leesbegrip met Focus op begrip (po)
- Anders kijken naar onderwijs in taal en lezen met BNL (mbo)
- Anders kijken naar NT2-onderwijs in de master Nieuwkomers en Culturele Diversiteit (po, vo, mbo)

Focus op begrip

15-jarigen lezen slechter dan buitenlandse leeftijdsgenoten

Nederlandse 15-jarigen zijn slechter gaan lezen. Bijna een kwart van de tieners leest niet goed genoeg om teksten écht te begrijpen. De leesprestaties van Nederlandse jongeren dalen een stuk harder dan in andere landen. Ze vinden er bovendien geen bal aan om te lezen.

Aanleiding:

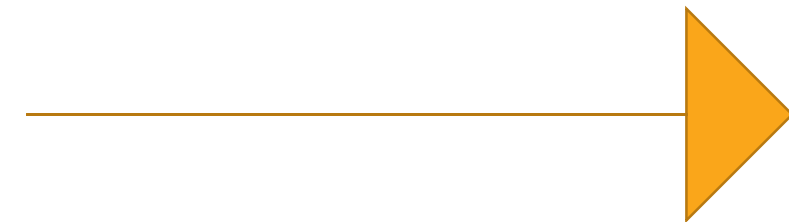
Strategische methodes voor leesbegrip leiden niet tot beter begrijpend lezen en mogelijk wel tot verminderde leesmotivatie

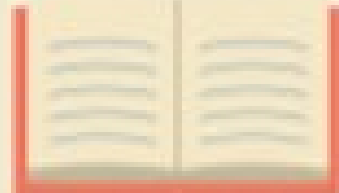
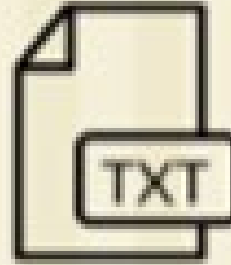
Leergemeenschap Focus op begrip

(voortzetting van Denk!)

Rijke contexten

FOCUS
Wisselijkheid
Anneke Smits

Voorlezen			DAGELIJKS VOORLEZEN! Minimaal 20 minuten per dag voorlezen uit themaboek
Boeklessen			DAGELIJKS VRIJ LEZEN! Minimaal 30 minuten per dag. Vrije keuze mét thema-aanbod
Tekstlessen			ÉÉN TEKSTLES! Per week één tekstles van een half uur met de tekstset. (Meerdere weken per tekstset)
			

Teksts ets

DOOR HETE ZOMER

Jeugdjournaal

Wat voor vragen heb je hierover?
Waar ben je nieuwsgierig naar?

Recordaantal reddingen door hete zomer
Bekijk het hele bericht op Jeugdjournaal.nl

Journaal

Wat is nieuw voor je?
Wat had de schrijver beter moeten uitleggen?

Stentor

Wat verrast je?

De Stentor maakt gebruik van cookies
Je, ik accepteer cookies

De Stentor en Klant.nl gebruiken cookies en vergelijkbare technologieën ('cookies') onder andere om je een optimale gebruikerservaring te bieden. Ook kunnen we hierdoor het gedrag van bezoekers vastleggen en analyseren en deze informatie toevoegen aan bezoekersprofielen.

Cookies kunnen worden gebruikt om advertenties te tonen en artikelen aan te bevelen op De Stentor die verschillen met jouw interesses. [Hier](#) vind je meer informatie.

Cookies op destentor.nl | destentor.nl
De Stentor deelt de informatie die zij ver...
[destentor](http://destentor.nl)

Trouw

KNRM 2018

Wat valt je op?

KNRM JAAROVERZICHT 2018
by KNRM
youtube

KNRM jonge redders

Zou jij mee willen doen? waarom?

Tekst, hoofd en hart

Auteurs: Beers en Probst

THH	Vragen of aanvutinnen
Wat wil de schrijver je vertellen? Hoe doet hij dat? (als je meer wilt inzoomen)	
Wat heeft je (het meest) verrast? / Wat valt je op? / Wat is nieuw voor je?	
Waarover moest je nog eens nadenken? Wat had de schrijver beter moeten uitleggen voor jou?	
Wat heeft jouw ideeën veranderd/verrijkt/bevestigd/uitgedaagd?	
Wat heeft je geraakt/getroffen? (al dan niet positief) Wat neem je ter harte? / Wat heb je over jezelf geleerd? Waar ben jij nieuwsgierig naar geworden?	

Verbinden

Wat is anders in artikel x dan in artikel y? Met welke onderwerpen uit de (school)vakken / thema's heeft dit te maken?

Hoofdgedachte

Zinnen

Januaristorm

Door de januaristorm zijn er heel veel spullen van Ikea op de stranden van de waddeneilanden terecht gekomen.

+

Schrijf een klein artikeltje over dit onderwerp

Interview elkaar over dit onderwerp

Maak een mindmap over het onderwerp

Maak een poster om redders te werven voor de KNRM

Schrijf wat dit onderwerp met je gedaan heeft. Wat heeft je geraakt?

BNL (Burgerschap Nederlands Lezen)

15-jarigen lezen slechter dan buitenlandse leeftijdsgenoten

Nederlandse 15-jarigen zijn slechter gaan lezen. Bijna een kwart van de tieners leest niet goed genoeg om teksten écht te begrijpen. De leesprestaties van Nederlandse jongeren dalen een stuk harder dan in andere landen. Ze vinden er bovendien geen bal aan om te lezen.

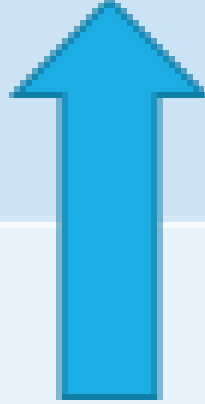
Aanleiding:

Studenten vinden Nederlands in het mbo saai. Het is gericht op teaching to the test. Ze lezen alleen skimmend

BURGERSCHAP EN NEDERLANDS IN HET MBO

burgerschap	Nederlands
Kennis Burgerschapscontexten (ontleend aan burgerschapsdimensies: politiek-jurisch, economisch, sociaal-maatschappelijk, vitaal burgerschap)	Kennis
Vaardigheden Lezen, luisteren, kijken, onderzoekende denkende gesprekken	Vaardigheden Lezen, schrijven/spellen, luisteren, spreken/gesprekken voeren (over interessante contexten)
Attitude Ik wil geïnformeerd, kritisch onderzoekend participeren in de samenleving.	Attitude Ik wil een krachtige taalgebruiker en een geletterde burger zijn.

Introductie

Introductie Inhoud en doelen De bouwstenen Thema Buitenspel Thema Gastvrijheid Thema Identiteit Thema Over grenzen Thema Verzet

Andere thema's

Introductie

Introductie

BNL is de afkorting van Burgerschap Nederlands Lezen. BNL is een aanpak waarbij de vakken Burgerschap en Nederlands worden gecombineerd tot één vak. Dat wil zeggen dat studenten langere tijd (één periode) over een burgerschapsthema werken. Tijdens het werken aan dat thema verwerven studenten kennis over de burgerschapsdimensies en oefen je de taaldoelen (2F of 3F) uit het Referentiekader taal en rekenen (lezen, luisteren, schrijven, spreken en gesprekken voeren en taalverzorging). Impliciet werk je ook aan digitale geletterdheid.

In BNL staan de volgende kernbouwstenen centraal:

- het bekijken van een actueel filmpje en het lezen van een actuele tekst over het BNL-thema
- denken over het filmpje en de tekst (in gesprek, schrijven)
- lezen uit een boek bij het BNL-thema

Daarnaast zijn er nog andere bouwstenen:

- werken aan keuzeopdrachten
- presenteren
- mindmap maken

We hebben een aantal thema's uitgewerkt. 'Uitwerken' betekent in dit geval dat we lesbouwstenen en opdrachten hebben ontwikkeld die je direct kunt inzetten in je lessen.

Meer lezen over BNL?

[http://bit.ly/
BNL-Deltion](http://bit.ly/BNL-Deltion)

Nederlands als tweede taal

15-jarigen lezen slechter dan buitenlandse leeftijdsgenoten

Nederlandse 15-jarigen zijn slechter gaan lezen. Bijna een kwart van de tieners leest niet goed genoeg om teksten écht te begrijpen. De leesprestaties van Nederlandse jongeren dalen een stuk harder dan in andere landen. Ze vinden er bovendien geen bal aan om te lezen.

Aanleiding:

Losse woorden staan centraal; teksten zijn maar sporadisch te vinden. In NT2-lokaties wordt nauwelijks gelezen.

Kiezen van rijke contexten: feest

- *Wat en hoe?*
- -Als je feest viert, wordt het huis versierd. Er zijn slingers, ballonnen, lichtjes, kerstbomen, dat hangt af van het feest.
- -Als je feest viert, is er muziek. Er wordt gezongen en gedanst.
- -Bij een feest hoort lekker eten: taart en gebakjes.
- -Je hebt veel feesten. Nederlandse feesten in de winter zijn Sint Maarten, Sinterklaas, Kerst, Oud en Nieuw
- -Andere feesten zijn een verjaardag of een bruiloft
- *Ideeën/Waarom?*
- -Bij feesten worden verhalen gevierd:
- * we vieren mijn verhaal: ik ben een jaar ouder geworden, ik heb mijn zwemdiploma gehaald, ik heb gewonnen met voetbal
- * we vieren het verhaal van iemand anders: Sint Maarten, Sinterklaas, Jezus/Mohammed, de kerstman, trouwfeest, verjaardag
- *Gevoelens en emoties*
- -Als je feest viert, ben je blij. Feest vieren als je verdrietig bent, lukt niet zo goed.
- -Feest vieren doe je samen, niet alleen.
- -Soms vier je feest omdat je trots bent.

De kerstboom

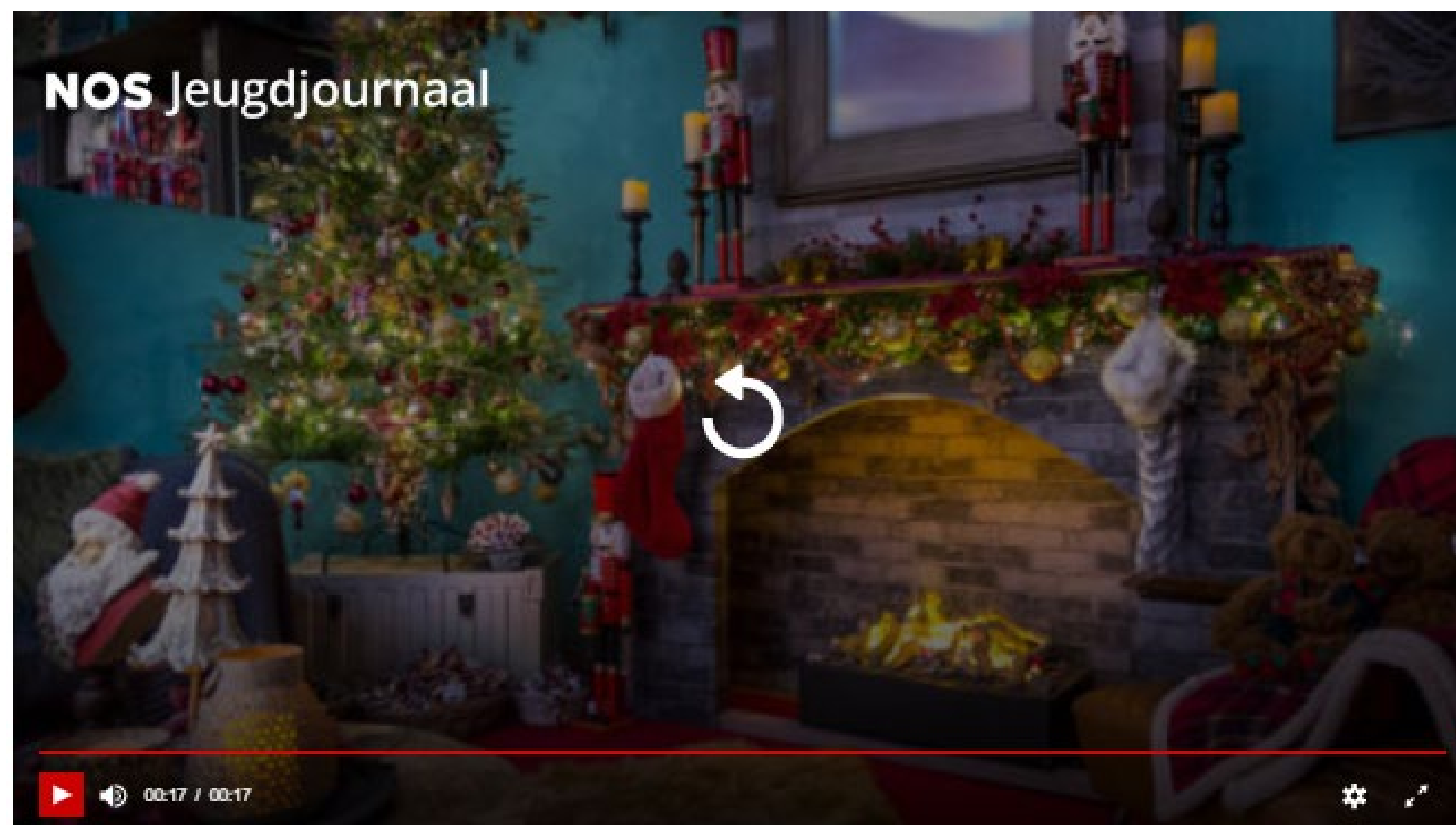
Ik heb een eigen
kerstboom.

Ik haal mijn boom
voor kerst uit de
grond.

Ik adopteer
mijn boom

En na kerst zet ik
mijn boom weer
terug. Tot volgend
jaar.

De kerstboom

STEEDS MEER MENSEN ADOPTEREN EEN KERSTBOOM

In december een kerstboom ophalen en de boom in januari weer netjes terugzetten in een stukje grond. Steeds meer mensen doen dat. Zulke kerstbomen worden 'adoptiebomen' genoemd. De bomen worden ieder jaar populairder.

De meeste mensen zetten hun kerstboom na de feestdagen op straat. De gemeente haalt ze op en de bomen worden daarna verbrand. Zonde, vinden veel mensen.

Beter voor het milieu

Een adoptieboom is een stuk beter voor het milieu. Als je een boom adopteert, hoef je hem namelijk niet na één winter weg te gooien. Volgend jaar kun je hem weer uitgraven en nog een keer gebruiken.

Vind jij het een goed idee?

BRONNEN

Hirsch, E.D. (2003). Reading comprehension requires knowledge of words and the world. Scientific Insights into the Fourth-Grade Slump and the Nation's Stagnant Comprehension Scores. *American Educator* Spring 2003.

Gee, J. P. "Learning and Games." (2008). *The Ecology of Games: Connecting Youth, Games, and Learning*. Edited by Katie Salen. The John D. and Catherine T. MacArthur Foundation Series on Digital Media and Learning. Cambridge, MA: The MIT Press, 2008. 21–40.

Gee, J.P. (2015). *Games and Comprehension: The Importance of Specialist Language*. Parris, S.R & Headley, K. *Comprehension instruction: research-based best practices*. New York: The Guilford Press.

Okkinga, M. (2018). Teaching reading strategies in classrooms. Does it work? Enschede: University of Twente.

Willingham (2006). How we learn. Ask the cognitive scientist: The usefulness of brief instruction in reading comprehension strategies. *American Educator*, 30(4), 39-50.

Didau, D. (2015). *What if everything you knew about education was wrong?* Carmarthen/Williston: Crown House Publishing.

Newkirk, T. (2012) How we really comprehend nonfiction. *Educational Leadership*, 69(6) 28

O'Reilly, T., Wang, Z., Sabatini, J. (2019). How much knowledge is too little? When a Lack of knowledge becomes a barrier to comprehension. *Psychological Science* 30(9) 1344-1351.